Tabel 1 – overzicht geïnventariseerde fiscale maatregelen – koopkracht 2022						
Maatregel	Is invoering mogelijk per 2022?	Toelichting maatregel	Bereik	Indicatie uitvoerbaarheid	Budgettair	Overige overwegingen
1. Btw-nultarief op energie	Nee. Invoeren van een btw-nultarief vergt besluitvorming op Europees niveau. Een aanpassing van de voorgestelde tijdelijke btw-maatregel vergt afstemming met branche-organisaties m.b.t. uitvoerbaarheid.	Verlaging van het btw-tarief voor aardgas, elektriciteit en stads-verwarming van 21% naar 0%.	De maatregel is gericht op huishoudens in brede zin. Deze maatregel is ongericht, omdat ook huishoudens (en bedrijven zonder of met beperkt recht op btw-aftrek) die in staat zijn om de hogere lasten te dragen door deze maatregel een lastenverlichting ontvangen. Het financiële voordeel is bovendien ontoereikend voor de groepen huishoudens die het hardst geraakt worden. De effectiviteit wordt verder beperkt indien leveranciers de btw-verlaging niet volledig doorberekenen in de prijzen.	De energiebedrijven hebben aangegeven dat verwerking van deze aanpassing per 1 juli 2022 niet mogelijk is, daarom is het niet uitvoerbaar voor de Belastingdienst.	Een verdere verlaging van het btw-tarief van 9% naar 0% procent gedurende de tweede helft van 2022 leidt tot een additionele budgettaire derving van ruim € 700 miljoen. Jaarlijks kost een nultarief op energie zo'n € 4 miljard, uitgaande van de huidige prijzen.	Een btw-nultarief op energie is op dit moment niet toegestaan op grond van de btw-richtlijn 2006.
2. Btw-nultarief op levensmiddelen	De *levering* van levensmiddelen overbrengen van het 9%-tarief naar het btw-nultarief kan – na politiek besluit voor de zomer – via een beleidsbesluit per 1 oktober ingaan. Na de zomer is invoering dit jaar niet meer mogelijk. Let op: dit levert knelpunt in met name horeca.	De *levering* van levensmiddelen (eten en drinken, m.u.v. alcoholische dranken) overbrengen van het 9%-tarief naar het btw-nultarief. *Diensten* die zien op levensmiddelen kunnen o.g.v. de Btw-richtlijn niet onder het btw-nultarief worden gebracht. Dat is met name relevant voor de horeca: bezorgen en afhalen (levering) kan onder het btw-nultarief worden gebracht, gebruik	De maatregel is gericht op huishoudens in brede zin. Deze maatregel is ongericht, omdat ook huishoudens (en bedrijven zonder of met beperkt recht op btw-aftrek) die in staat zijn om de hogere lasten te dragen door deze maatregel een lastenverlichting ontvangen. Het financiële voordeel is bovendien ontoereikend voor de groepen huishoudens die het hardst geraakt worden. In de stresstest naar inkomens van huishoudens laat het CPB zien dat de baten van deze maatregelen grotendeels terecht komen bij huishoudens met hoge inkomens. De effectiviteit wordt verder beperkt indien leveranciers de btw-verlaging niet volledig doorberekenen in de prijzen.	De Belastingdienst kan de overbrenging van de *levering* van levensmiddelen technisch implementeren binnen een maand na besluitvorming. Verwachting is dat bedrijfsleven in ieder geval 3 maanden nodig heeft na besluitvorming om dit te implementeren (aanpassen systemen/beprijzen) maar dit is nog niet met het bedrijfsleven afgestemd. Als de levering van levensmiddelen onder het nultarief wordt	Een verlaging van het btw-tarief van 9% naar 0% voor levensmiddelen gedurende vanaf 1 oktober leidt tot een budgettaire derving van 1,4 miljard euro. Jaarlijks kost een nultarief op levensmiddelen 5,6 miljard euro.	De wijziging van de Btw-richtlijn van april 2022 maakt het mogelijk op de *levering* van levensmiddelen een btw-nultarief toe te passen. De Btw-richtlijn staat toepassing van een nultarief op diensten die zien op levensmiddelen niet toe.

Tabel 1 – overzicht geïnventariseerde fiscale maatregelen – koopkracht 2022						
Maatregel	Is invoering mogelijk per 2022?	Toelichting maatregel	Bereik	Indicatie uitvoerbaarheid	Budgettair	Overige overwegingen
		ter plaatse (dienst) niet. Invoering van deze maatregel zou de in het CA opgenomen maatregel btw-nultarief voor groente en fruit overbodig maken en maakt via de btw stimuleren van consumptie van groente en fruit minder effectief.		gebracht en de diensten m.b.t. levensmiddelen niet, zal met name in de horeca onderscheid moeten worden gemaakt tussen bezorgen/afhalen en gebruik ter plaatse. De gevolgen daarvan voor bedrijfsleven en Belastingdienst zijn op dit moment niet duidelijk (op dit moment vallen beide onder het 9%-tarief).		
3. Additioneel btw-tarief van 5% op energie	Nee. De introductie van een extra verlaagd btw-tarief is voor de Belastingdienst niet uitvoerbaar. Een aanpassing van de voorgestelde tijdelijke btw-maatregel vergt afstemming met brancheorganisaties, in verband met de uitvoerbaarheid.	Verlaging van het btw-tarief voor aardgas, elektriciteit en stadsverwarming van 21% naar 5%.	De maatregel is gericht op het energieverbruik van huishoudens in brede zin. Deze maatregel is ongericht, omdat ook huishoudens (en bedrijven zonder of met beperkt recht op btw-aftrek) die in staat zijn om de hogere lasten te dragen door deze maatregel een lastenverlichting ontvangen. Daarentegen is het financiële voordeel ontoereikend voor de groepen huishoudens die het hardst geraakt worden. De effectiviteit wordt verder beperkt indien leveranciers de btw-verlaging niet volledig doorberekenen in de prijzen.	De introductie van een extra verlaagd btw-tarief is momenteel IT-technisch voor de Belastingdienst niet uitvoerbaar (bijlage bij *Kamerstukken II* 2020/21, 35927, nr. 6).	Toepassing van een additioneel btw-tarief van 5% op energie betekent bij de huidige energieprijzen een jaarlijkse budgettaire derving van € 3 miljard.	Een verlaagd btw-tarief van 5% op energie is juridisch mogelijk.
4. Verlaging van het verlaagde btw-tarief van 9% naar 5%.	Ja. Een tariefsaanpassing is voor de Belastingdienst uitvoerbaar, maar kan op zijn vroegst op 1 oktober 2022 ingaan.	Generieke verlaging van het btw-tarief van 9% naar 5%.	De maatregel zorgt voor een lagere btw op alle in de Wet OB 1968 genoemde prestaties (ongeveer 40) en is daarmee een maatregel met zeer breed toepassingsbereik.	Wijziging moeten voor de Belastingdienst minimaal een maand van tevoren bekend zijn. Een	Verlaging van het verlaagde btw-tarief van 9% naar 5% betekent een jaarlijkse budgettaire derving van € 4,3 miljard.	Een verlaagd btw-tarief van 5% is juridisch mogelijk.

Tabel 1 – overzicht geïnventariseerde fiscale maatregelen – koopkracht 2022						
Maatregel	Is invoering mogelijk per 2022?	Toelichting maatregel	Bereik	Indicatie uitvoerbaarheid	Budgettair	Overige overwegingen
	Een aanpassing van de btw vergt afstemming met het bedrijfsleven, in verband met de uitvoerbaarheid.		Deze maatregel is ongericht, omdat de prijsstijgingen/hogere inflatie niet per se samenhangt met de goederen en diensten onder het verlaagde btw-tarief. Daarnaast zullen ook huishoudens (en bedrijven zonder of met beperkt recht op btw-aftrek) die in staat zijn om de hogere lasten te dragen door deze maatregel een lastenverlichting ontvangen. Daarentegen is het financiële voordeel ontoereikend voor de groepen huishoudens die het hardst geraakt worden. De effectiviteit wordt verder beperkt indien de btw-verlaging niet volledig doorberekend wordt in de prijzen.	tariefsaanpassing is pas per 1 oktober 2022 mogelijk. Een verlaging van het verlaagde btw-tarief moet in de huidige aangiftesysteem om IT-technische redenen in ieder geval blijven gelden tot 1 januari 2029 (bijlage bij *Kamerstukken II* 2020/21, 35927, nr. 6).		
5. Verlagen accijns op brandstof	Ja, wijziging moet uiterlijk op de 15e dag van de maand voorafgaand aan de maand van invoering bekend zijn. Voorbeeld: een accijnsverlaging per 1 augustus moet uiterlijk op 15 juli bekend zijn. I.v.m. de handhaafbaarheid dient artikel 84b WA buiten toepassing te worden verklaard.	Per 1 april zijn de brandstofaccijnzen reeds verlaagd met 21%. Het is mogelijk om de brandstofaccijnzen verder te verlagen.	De maatregel is gericht op het brandstofverbruik van burgers en bedrijven. De maatregel beoogt een dempend effect te hebben en dus niet de volledige prijsstijging van brandstoffen te dekken. De maatregel is ongericht, omdat ook huishoudens die in staat zijn om de hogere lasten te dragen door deze maatregel een lastenverlichting ontvangen. De effectiviteit wordt verder beperkt indien oliemaatschappijen de accijnsverlaging niet volledig doorberekenen in de prijzen aan de pomp. Het buiten toepassing verklaren van artikel 84b WA heeft tot gevolg dat eerst de oude voorraden tegen de nog hoge prijs zullen moeten worden verkocht voordat de brandstof voor de lagere prijs kan worden verkocht.	De verlaging is uitvoerbaar mits: - de wijziging, in lijn met de parameterbrief, uiterlijk op de 15e dag van de maand voorafgaand aan de maand van invoering bekend is en - artikel 84b WA buiten toepassing wordt verklaard.	Een verdere verlaging van de accijnstarieven naar de Europese minimumtarieven (niveau Duitsland) kost voor drie maanden circa 470 mln. euro. Een verlenging van de huidige accijnsverlaging (met 21%) naar 2023 kost circa 1,4 miljard euro.	In de Europese energiebelasting richtlijn zijn minimumtarieven vastgelegd voor de brandstofaccijns. Een verlaging naar nul is daarom niet mogelijk. Het minimumtarief voor benzine bedraagt 35,9 cent/liter en voor diesel 33 cent/liter.
6. Verlaging tarieven energie-	Nee, per 1 januari 2023. De aangiftesystemen van de Belastingdienst zijn gebaseerd op	Tarieven energiebelasting verlagen.	De maatregel is ongericht, omdat ook huishoudens die in staat zijn om de hogere lasten	Niet in 2022, wel uitvoerbaar per 1 januari 2023	Afhankelijk van maatvoering.	Een verlaging van de tarieven in de energiebelasting naar nul is niet toegestaan, omdat in de *Europese energiebelasting richtlijnen*

Tabel 1 – overzicht geïnventariseerde fiscale maatregelen – koopkracht 2022						
Maatregel	Is invoering mogelijk per 2022?	Toelichting maatregel	Bereik	Indicatie uitvoerbaarheid	Budgettair	Overige overwegingen
belasting	jaaraanpassingen. Een aanpassing gedurende het jaar is daarom niet mogelijk.		te dragen en bedrijven door deze maatregel een lastenverlichting ontvangen. Afhankelijk van welk tarief in de energiebelasting wordt verlaagd: het verbruik van huishoudens zit volledig in de 1e schijf (aangezien bedrijven ook verbruik in de eerste schijf hebben, ondervindt het bedrijfsleven ook een lastenverlichting van deze maatregel.)		De budgettaire derving van een verlaging van de tarieven energiebelasting met 1 cent bedraagt: 1e schijf elektriciteit: 241 mln. euro per eurocent tariefwijziging 1e schijf gas: 117 mln. euro per eurocent tariefwijziging	minimumtarieven zijn vastgelegd (0,95 eurocent/m3 voor aardgas niet-zakelijk en 0,1 eurocent/kWh voor elektriciteit niet-zakelijk). Voor 2022 geldt reeds een forse verlaging van de tarieven in de energiebelasting en een verhoging van de belastingvermindering. Voor huishoudens met gemiddeld verbruik betekent dit een belastingvoordeel van 400 euro. Deze maatregel is generiek van aard en niet specifiek gericht op lage inkomens.
7. Verhoging belastingvermindering energie-belasting	Nee, per 2023. De aangiftesystemen van de Belastingdienst zijn gebaseerd op jaaraanpassingen. Een aanpassing gedurende het jaar is daarom niet mogelijk.	Belastingvermindering in de energiebelasting verhogen. De vermindering is onafhankelijk van het verbruik en geldt per aansluiting met een verblijfsfunctie.	Circa 90% van het financieel voordeel van het verhogen van de belastingvermindering slaat neer bij huishoudens. De maatregel is ongericht, omdat ook huishoudens die in staat zijn om de hogere lasten te dragen en bedrijven door deze maatregel een lastenverlichting ontvangen.	Niet in 2022, wel uitvoerbaar per 1 januari 2023	Afhankelijk van maatvoering. De budgettaire derving van een verhoging van de belastingvermindering per elektriciteitsaansluiting met 100 euro (excl. btw) bedraagt 810 mln. euro.	De belastingvermindering is een vast bedrag en is niet afhankelijk van het energieverbruik. Hoe hoger het bedrag, hoe meer huishoudens per saldo geld toekrijgen via de energiebelasting. Voor 2022 geldt reeds een forse verlaging van de tarieven in de energiebelasting en een verhoging van de belastingvermindering. Voor huishoudens met gemiddeld verbruik belastingvoordeel van 400 euro. Deze maatregel is generiek van aard en niet specifiek gericht op lage inkomens.
8. Drempel-vrijstelling energie-belasting overeenkomstig energieverbruik gemiddeld huishouden	Nee. Is afhankelijk van de vormgeving. Waarschijnlijk omvangrijke structuurwijziging, zodat invoering pas op z'n vroegst mogelijk is per 1 januari 24. Ook vraagstuk uitvoerbaarheid door energiebedrijven van grote invloed	In de energiebelasting wordt een drempelvrijstelling geïntroduceerd die overeenkomt met het verbruik van een gemiddeld huishouden (1170 m3 gas en 2384 kWh elektriciteit). NB. Een drempelvrijstelling	In de energiebelasting wordt geen onderscheid gemaakt tussen huishoudens en bedrijven (de belasting is gebaseerd op de omvang van het verbruik). Het grootste deel van de budgettaire derving gaat naar huishoudens. Vermoedelijk zal hierdoor een zeer groot deel van de minima geen EB/ODE meer verschuldigd zijn, wat neerkomt in 2023 op zo'n 430 euro voor een huishouden met een gemiddeld energieverbruik.	De verwachting is dat het een omvangrijke structuurwijziging is, zodat invoering pas op z'n vroegst mogelijk is per 1 januari 24 (bijlage bij *Kamerstukken II* 2020/21, 35927, nr. 6).	De budgettaire derving van het introduceren van een drempelvrijstelling in de EB ad. 1.170 m3 aardgas en 2.384 kWh elektriciteit bedraagt (excl. CA) grofweg 4,6 mld. euro. Het afschaffen van de belastingvermindering per elektriciteitsaansluiting levert daarentegen (excl. CA) zo'n 3,8 mld. euro op.	De energiebelasting vormt momenteel voor huishoudens een belangrijke prikkel om te verduurzamen. Een drempelvrijstelling zou deze energiebelastingprikkel onder de drempelvrijstelling wegnemen.

Tabel 1 – overzicht geïnventariseerde fiscale maatregelen – koopkracht 2022						
Maatregel	Is invoering mogelijk per 2022?	Toelichting maatregel	Bereik	Indicatie uitvoerbaarheid	Budgettair	Overige overwegingen
		komt vrijwel op hetzelfde neer als de huidige belasting-vermindering in de energiebelasting. Het aanpassen van de bestaande belasting-vermindering ligt daarom meer voor de hand, dan het introduceren van een geheel nieuwe drempelvrijstelling.	Ook bedrijven ontvangen de vrijstelling, maar het financieel voordeel zal door het hogere verbruik beperkt zijn. De maatregel is ongericht, omdat ook huishoudens die in staat zijn om de hogere lasten te dragen door deze maatregel een lastenverlichting ontvangen.			
9. Een extra schijf in de energie-belasting die overeenkomt met het verbruik van een gemiddeld huishouden. Tarief voor deze schijf (tijdelijk verlagen)	Nee. Waarschijnlijk omvangrijke structuurwijziging, zodat invoering op zijn vroegst mogelijk is per 1 januari 24. Ook vraagstuk uitvoerbaarheid door energiebedrijven van grote invloed.	In de energiebelasting komt een extra 1e schijf, die overeenkomt met het verbruik van een gemiddeld huishouden. Hiermee krijgt de energiebelasting vijf schijven. Het tarief in de eerste nieuwe schijf kan tijdelijk worden verlaagd.	De maatregel is ongericht, omdat ook huishoudens die in staat zijn om de hogere lasten te dragen door deze maatregel een lastenverlichting ontvangen. Zowel huishoudens als bedrijven profiteren van deze maatregel. Doordat alleen het tarief in de nieuwe (korte) 1e schijf wordt verlaagd, is het financieel voordeel voor huishoudens relatief het grootst.	De verwachting is dat het een omvangrijke structuurwijziging is, zodat invoering pas op z'n vroegst mogelijk is per 1 januari 2024 (bijlage bij *Kamerstukken II* 2020/21, 35927, nr. 6). De verwachting is ook dat dit voorstel leidt tot een forse complexiteitstoename in de uitvoering. Uitvoerbaarheid moet daarom nog vastgesteld worden middels een uitvoeringstoets.	Afhankelijk van de maatvoering. Wanneer het tarief voor elektriciteit en aardgas in de nieuwe 1e schijf tijdelijk (2023) wordt verlaagd tot het Europese minimumtarief (0,95 eurocent/m3 voor aardgas niet-zakelijk en 0,1 eurocent/kWh voor elektriciteit niet-zakelijk), dan bedraagt de budgettaire derving (excl. CA) zo'n 4,5 mld. euro.	Verkleint de prikkel tot verduurzaming. Zou deze schijf naar de toekomst toe stapsgewijs kunnen doen laten afnemen om huishoudens gerichter te kunnen prikkelen in de energietransitie.

Tabel 1 – overzicht geïnventariseerde fiscale maatregelen – koopkracht 2022						
Maatregel	**Is invoering mogelijk per 2022?**	**Toelichting maatregel**	**Bereik**	**Indicatie uitvoerbaarheid**	**Budgettair**	**Overige overwegingen**
10. De lengte van de 1e schijf in de energiebelasting inkorten naar het verbruik van een gemiddeld huishouden. – tarief voor deze schijf (tijdelijk) verlagen.	Nee. Invoering is op z'n vroegst mogelijk per 1 januari 24. Betreft een structuurwijziging. Ook vraagstuk uitvoerbaarheid door energiebedrijven.	In de energiebelasting wordt de lengte van de 1e schijf ingekort naar het verbruik van een gemiddeld huishouden. Voor deze schijf kan het tarief (tijdelijk) worden verlaagd.	Zowel huishoudens als bedrijven profiteren van deze maatregel. Doordat alleen het tarief in de nieuwe (korte) 1e schijf wordt verlaagd, is het financieel voordeel voor huishoudens relatief het grootst.	Betreft een structuurwijziging, zodat invoering pas op z'n vroegst mogelijk is per 1 januari 24 (bijlage bij *Kamerstukken II* 2020/21, 35927, nr. 6).	Afhankelijk van de maatvoering. Wanneer het tarief voor elektriciteit en aardgas in de nieuwe 1e schijf tijdelijk (2023) wordt verlaagd tot het Europese minimumtarief (0,95 eurocent/m3 voor aardgas niet-zakelijk en 0,1 eurocent/kWh voor elektriciteit niet-zakelijk), dan bedraagt de budgettaire derving (excl. CA) zo'n 4,5 mld euro	Verkleint de prikkel tot verduurzaming. Zou deze schijf naar de toekomst toe stapsgewijs kunnen doen laten afnemen om huishoudens gerichter te kunnen prikkelen in de energietransitie. De maatregel is ongericht, omdat ook huishoudens die in staat zijn om de hogere lasten te dragen door deze maatregel een lastenverlichting ontvangen.
11. Verhogen onbelaste reiskosten-vergoeding	Voor de Belastingdienst is tussentijdse aanpassing mogelijk (voorbereidingstermijn 2 maanden). Raakt ook uitvoering en systemen van het UWV (reiskostenvoorzieningen voor uitkeringsgerechtigden). UWV heeft op dit moment geen contra-indicaties voor de haalbaarheid van 1 juli. (NB. Eerder was het beeld dat een aanpassing mogelijk pas per 2023 mogelijk was).	Het tarief van de onbelaste reiskosten-vergoeding bedraagt momenteel 19 cent. In het CA is vanaf 2024 een verhoging van het onbelaste tarief afgesproken (200 mln. in 2024 en 400 mln. struc. vanaf 2025).	Er is twijfel of de verhoging van de onbelaste reiskostenvergoeding vóór 1-1-2023 bij zal dragen aan het bevorderen van de koopkracht. Werkgevers zullen de verhoging wel over moeten nemen, of ze dit kunnen en willen gedurende het jaar is onbekend. Bovendien zijn er veel werknemers die nog geen of een lage vergoeding ontvangen. Zij zijn niet gebaat bij de verruiming van de maximale fiscale ruimte. Gezien de voorbereidingstijd die een aanpassing voor de BD en softwareontwikkelaars vergt, dat werkgevers ook nog een verhoging in overweging moeten nemen (en kunnen veroorloven), en niet iedereen een reiskostenvergoeding ontvangt, maakt het onwaarschijnlijk dat men nog gedurende het jaar veel zal merken van de verhoging van de onbelaste reiskostenvergoeding.	Een tussentijdse verhoging is voor de BD mogelijk, maar zal snelle besluitvorming vragen, omdat voorbereidingstijd 2 maanden is. Voor werkgevers, salarisadministrateurs en softwareontwikkelaars is voor een tussentijdse aanpassing een minimale voorbereidingstijd nodig van 2 maanden na besluitvorming. Een tussentijdse aanpassing raakt ook	Op basis van de huidige ramingen geldt dat een cent verhoging van de onbelaste reiskostenvergoeding € 130 miljoen kost.	De onbelaste reiskostenvergoeding biedt de fiscale ruimte aan werkgevers om tot 19 cent de reiskosten onbelast te vergoeden. Niet alle werkgevers geven echter de volledige 19 cent aan vergoeding; het effect van de verhoging van het onbelaste tarief is afhankelijk van of werkgevers de reiskostenvergoeding mee verhogen.

Tabel 1 – overzicht geïnventariseerde fiscale maatregelen – koopkracht 2022						
Maatregel	Is invoering mogelijk per 2022?	Toelichting maatregel	Bereik	Indicatie uitvoerbaarheid	Budgettair	Overige overwegingen
				de systemen van het UWV. Het is op dit moment niet duidelijk of UWV een tussentijdse aanpassing kan uitvoeren. Daarbij dient nog opgemerkt te worden dat de samenloop van meerdere maatregelen in de IH/LH tegelijkertijd en gedurende het lopende jaar kunnen leiden tot aanvullende uitvoeringsproblematiek.		
12. Tarieven inkomstenbelasting en loonbelasting	Onwenselijk. Ook in een optimistisch scenario is het onzeker of invoering via loonhefffing dit jaar (december) lukt. Zeer krap tijdspad vanwege wetswijziging en implementatie door software-ontwikkelaars salarisadministratie. Consequentie is dat deel doelgroep last krijgt van achteraf verrekening (bijbetalen) bij aangifte IB 2022. Reëel risico op vertraging waardoor verlaging bij definitieve aangifte IB wordt uitgekeerd. Maand later zou per 1 jan 2023 de regulier koopkracht via augustusbesluitvorming al in gaan.	Verlaging van het tarief inkomstenbelasting.	Deze maatregel treft iedereen die belasting betaalt, maar is vooral voordelig voor hoge inkomens. Voor belastingplichtigen wiens looninkomen niet boven de heffingskortingen belast worden, heeft deze maatregel geen effect op korte termijn. Zelfstandigen profiteren pas in de loop van 2023. Een alleenstaande op minimumloon gaat er per tariefsverlaging van 0,1 procentpunt ongeveer € 21 op jaarbasis op vooruit. Bij verrekening gedurende het laatste kwartaal levert dit per maand een voordeel op van zo'n € 7. Een alleenstaande die € 70.000 of meer verdient gaat er ca. € 69 op jaarbasis op vooruit per 0,1 procentpunt verlaging.	De loonheffingsketen en procesafspraken met softwareleveranciers komen onder druk te staan. Voor inkomstenbelasting een parameterwijziging.	Het verlagen van het basistarief in 2022 kost ca. 395 miljoen euro per 0,1 procentpunt. Van de 395 miljoen euro komt ca. 230 miljoen terecht bij mensen die meer dan modaal verdienen.	Ongerichte maatregel die daardoor relatief duur is. Niet direct raakvlak met stijgende energieprijzen/brandstofprijzen. Let op: doordat tariefsverlaging van kalenderjaar 2022 in één maand dec in de loonbelasting wordt verrekend, ontstaan per definitie verschillen tussen LH en IB. Denk ook aan keuzebudgetten en eindejaarsuitkeringen. Deel van de doelgroep moet daardoor via de IB aangifte over 2022 medio 2023 alsnog belasting bij betalen. Dit gaat om substantiële aantallen belastingbetalers. Dat vraagt veel communicatie om te voorkomen dat mensen achteraf in de problemen komen.

Tabel 1 – overzicht geïnventariseerde fiscale maatregelen – koopkracht 2022						
Maatregel	Is invoering mogelijk per 2022?	Toelichting maatregel	Bereik	Indicatie uitvoerbaarheid	Budgettair	Overige overwegingen
	Softwareleveranciers kunnen starten als wetsvoorstel door de TK en EK is. Dat betekent dat de behandeling TK en EK per 1 oktober afgerond moet zijn om per december lager tarief in LH te krijgen. Voor indiening wetsvoorstel is besluit MR nodig voor verzending naar RvS. Eerste MR na reces is 19 augustus, wetgevings-en uitvoeringstoets moeten dan in zomerreces worden opgesteld. Risico's en verrekening via IB achteraf maken dat een verlaging via reguliere koopkrachtproces met effect per 1-1-2023 zekerder is, waarschijnlijk sneller bij belastingplichtigen terecht komt en niet tot navorderingen leidt.					
13. Arbeidskorting verhogen (IH/LH)	Onzeker, zie punt 12, situatie voor tariefsaanpassing geldt ook voor AHK en AK.	Verhoging van de arbeidskorting	Bereikt alleen mensen met arbeidsinkomen. Het verhogen van de arbeidskorting met € 200 bij het tweede knikpunt scheelt een belastingplichtige op minimumloon ca. € 175 op jaarbasis. Ten opzichte van verlaging IB-tarief is deze maatregel meer gericht op lage inkomens. De arbeidskorting heeft het voordeel dat deze niet doorwerkt in de bijstand en de AOW en gericht kan worden op werknemers rond minimumloon. Zelfstandigen profiteren pas in de loop van 2023.	De loonheffingsketen en procesafspraken met softwareleveranciers komen onder druk te staan. Voor inkomstenbelasting een parameterwijziging.	Een verhoging van het tweede knikpunt (net boven het minimumloon) met € 200 kost 415 miljoen euro.	Niet direct raakvlak met stijgende energieprijzen/brandstofprijzen. Het nadeel van mogelijke naheffingen geldt niet voor de arbeidskorting. Voor belastingplichtigen met een arbeidsinkomen van niet meer dan €35.652 is bij wet geregeld dat de arbeidskorting altijd ten minste het bedrag aan arbeidskorting is zoals bepaald in de loonheffing.
14.Inkomensafhankelijke	IH gaat uit van jaarcyclus.	Verhoging van de inkomens-		Voor BD een parameterwijziging,		Niet direct raakvlak met stijgende energieprijzen/brandstofprijzen.

Tabel 1 – overzicht geïnventariseerde fiscale maatregelen – koopkracht 2022						
Maatregel	Is invoering mogelijk per 2022?	Toelichting maatregel	Bereik	Indicatie uitvoerbaarheid	Budgettair	Overige overwegingen
combinatiekorting (IH)	Tussentijdse aanpassing vraagt bijstelling van voorlopige aanslagen inkomstenbelasting. Die optie is niet voorhanden in de geautomatiseerde ondersteuning en ook niet meer tijdig realiseerbaar. Het is voor de inkomstenbelasting technisch nog wel mogelijk de IACK aan te passen waarmee de Belastingdienst in 2023 de definitieve aanslagen 2022 berekent. In dat geval wordt het financiële voordeel echter pas op z'n vroegst medio 2023.	afhankelijke combinatiekorting		maar loopt mee in de definitieve aanslagen 2022 die op z'n vroegst in mei 2023 worden opgelegd, daarmee geen variant mogelijk met effect in 2022.		
15. Algemene heffingskorting	Onzeker, zie punt 12, situatie voor tariefsaanpassing geldt ook voor AHK en AK.	Verhoging van het maximumbedrag van de algemene heffingskorting.	Deze maatregel is gerichter dan verlaging van tarief eerste schijf, maar minder gericht dan arbeidskorting. Het verhogen van de algemene heffingskorting met € 50 scheelt een belastingplichtige op minimumloon € 50 op jaarbasis. Maatregel bereikt mensen tot een maximuminkomen van ca. € 69.000. Hier profiteren ook niet-werkenden van. Mensen met een inkomen van ca. 50% van het minimumloon tot net boven het minimumloon profiteren het meest, namelijk de volledige verhoging. Verhoging werkt ook door in de uitkeringen.	De LH-keten en procesafspraken met softwareleveranciers komen onder druk te staan. Voor inkomstenbelasting een parameterwijziging.	Een verhoging met € 50 kost 376 miljoen euro.	Beperkt gerichte maatregel die daardoor relatief duur is. Niet direct raakvlak met stijgende energieprijzen/brandstofprijzen. Een nadeel van de route van loonheffing is dat werknemers die halverwege het jaar zijn begonnen met werken of een loonsverhoging hebben gehad te weinig loonheffing zullen betalen en dus in de loop van 2023 te maken kunnen krijgen met een naheffing van de Belastingdienst.

Tabel 2 – overzicht geïnventariseerde maatregelen toeslagen – koopkracht 2022						
Maatregel	**Is invoering mogelijk per 2022?**	**Toelichting maatregel**	**Bereik**	**Indicatie uitvoerbaarheid**	**Budgettair**	**Overige overwegingen**
1. Verhogen zorgtoeslag met maximaal 412 euro	De eerste inschatting is dat het mogelijk lijkt om nog in 2022 te zorgtoeslag te verhogen. Een verhoging van 500 euro is niet meer mogelijk in 2022. Hiervoor is wetswijziging nodig. Op basis van een AmvB is verhoging mogelijk tot 100% van gemiddelde nominale premie en het gemiddelde eigen risico. Dit is 412 euro.	De zorgtoeslag wordt verhoogd voor 2022. Het extra bedrag wordt volledig uitgekeerd in november 2022. Dit betekent dat het bestaande systeem met de bekende voor en nadelen wordt geaccepteerd (terugvorderingen en nabetalingen). De inkomensafhankelijke afbouw blijft gelijk waardoor meer huishoudens in aanmerking komen voor de (verhoogde) zorgtoeslag.	Alle ontvangers van zorgtoeslag (ongeveer 4,7 mln. 'huishoudens') Bij gelijke afbouw van de toeslag neemt populatie toe met circa 380.000 huishoudens.	Samenvatting: Deze maatregel is technisch uitvoerbaar, maar zeer kwetsbaar. De toename in doelgroep bestaat uit huishoudens net boven de huidige inkomensgrens voor de zorgtoeslag. Een deel van deze huishoudens zijn daardoor al bekend. Parameters dienen uiterlijk 1 oktober bekend te zijn om uitbetaling in november mogelijk te maken. Implementatie zeer kwetsbaar; zie overige overwegingen.	Circa 2,1 miljard	Voorwaarde voor dit scenario is dat volledig wordt aangesloten op de systematiek van toeslagen en de aanpassing plaatsvindt via wijziging van de huidige parameters. Omdat in dit scenario de zorgtoeslag gemaximeerd wordt binnen bestaande wet en regelgeving wordt de maximale vergoeding dan €412 bij 1-persoonshuishoudens. Dit betekent dat huishoudens volledig worden gecompenseerd voor gemiddelde nominale premie en het gemiddelde eigen risico. De zorgtoeslag kent een afbouwtraject. Het verhogen van de zorgtoeslag zorgt ervoor dat het afbouwtraject langer wordt. Dit leidt naar verwachting tot 380.000 extra zorgtoeslaggerechtigden in 2022. Het verhogen van de zorgtoeslag leidt op zichzelf ook tot hogere terugvorderingen achteraf. Dit gaat om een aanzienlijk aantal vorderingen. 5-10 % moet achteraf de uitgekeerde verhoging weer terugbetalen dus dit gaat al snel om honderdduizenden vorderingen en zal leiden tot vragen bij de Belastingtelefoon en in de media. De grotere terugvorderingen zullen vragen oproepen en daarmee extra druk leggen op de organisatie Toeslagen en de Belastingtelefoon. Hiervoor is geen aanvullende capaciteit beschikbaar. Dit betekent bijvoorbeeld dat wanneer men de Belastingtelefoon belt de verbinding wordt verbroken of dat wachttijden langer worden, waarmee de dienstverlening als geheel in de knel komt. Het voorstel werkt enigszins complexiteitsverhogend. Er ontstaat een extra groep aanvragers die slechts recht hebben op een deel van de verhoging. Ook betekent het dat circa 5 miljoen beschikkingen moeten worden herzien. Dit moet worden ingepast in de bestaande zeer krappe verzendplanning. Dit zorgt mogelijk voor vertraging in de reguliere uitbetalingen. Dat brengt circa 10 miljoen aan uitvoeringskosten met zich mee. Het verhogen van de zorgtoeslag ter compensatie van de hoge energierekening voor mensen met lage- en middeninkomens is een ongerichte maatregel. Ook thuiswonende studenten ontvangen zorgtoeslag, maar hebben minder last van een hogere energierekeningen. Er zijn ongeveer 400.000 18 en 19-jarige die zorgtoeslag ontvangen een groot deel hiervan zal thuis wonen. Ook krijgen mensen die in het buitenland zorgtoeslag ontvangen, de extra toeslag. Ook de groep ouderen in verpleeghuizen, die niet worden geconfronteerd met hogere energiekosten krijgen de compensatie. Circa 6 tot 10% van de toeslaggerechtigde vraagt geen zorgtoeslag aan. Zij worden met deze maatregel niet bereikt.

Tabel 2 – overzicht geïnventariseerde maatregelen toeslagen – koopkracht 2022						
Maatregel	**Is invoering mogelijk per 2022?**	**Toelichting maatregel**	**Bereik**	**Indicatie uitvoerbaarheid**	**Budgettair**	**Overige overwegingen**
						Het CPB spreekt van circa 1,2 miljoen huishoudens die mogelijk in de problemen komen. Circa 70% en 75% van deze groep ontvangt zorgtoeslag. In totaal ontvangen circa 4,7 miljoen huishoudens zorgtoeslag. De groep die compensatie via de ZT ontvangt is 4 keer zo groot als de groep huishoudens die het CPB identificeert.
2. Eenmalige uitkering van 500 euro aan zorgtoeslag-populatie	Nee, er is wettelijke basis nodig om de gegevens uit te wisselen.	De ontvangers van de zorgtoeslag op peildatum x (bijvoorbeeld 1-6-2022) ontvangen een eenmalige uitkering van 500 euro.	Alle ontvangers van zorgtoeslag op peildatum x. Dit betreft ongeveer 4,5 mln. 'huishoudens'	Samenvatting: De populatie die zorgtoeslag ontvangt, fluctueert dagelijks. Het kiezen van een peilmoment betekent dat burgers ten onrechte worden uitgesloten van de regeling of juist ten onrechte de uitkering ontvangen. Dit maakt meerdere peilmomenten noodzakelijk, en dat is complex. Daarnaast leert de ervaring bij de TTKO dat deze regeling uitnodigt tot verfijnen van de doelgroep. Het uitzonderen van groepen (bijvoorbeeld burgers die wonen in het buitenland, of studenten) leidt tot grote complexiteit en risico op fouten. Ook bij uitvoering door een ander deel van de Belastingdienst (buiten Toeslagen) blijft dit probleem bestaan. Implementatie zeer kwetsbaar; kwetsbaarder dan optie 1; zie overige overwegingen.	2,2 – 2,4 miljard (afhankelijk van peilmoment)	Doordat grote groepen burgers wel of niet toegekend krijgen op basis van geschat inkomen zullen burgers net buiten de boot vallen. Bijvoorbeeld doordat ze scheiden net na de peildatum. Filteren van het bronbestand zorgtoeslagontvangers op huishoudenniveau (zodat er bijvoorbeeld per studentenhuis slechts één uitkering wordt betaald) kost extra tijd en is foutgevoelig. Ervaring vanuit de Tijdelijke Tegemoetkomingregeling Kinderopvangtoeslag (TTKO) leert dat dit als onrechtvaardig wordt ervaren en veel extra interactie teweegbrengt. De ervaring leert vanuit de TTKO dat dit uiteindelijk ertoe leidt dat de druk uiteindelijk zeer groot wordt om over te gaan tot correctierondes om burgers zoveel mogelijk te geven waar ze recht op hebben. Dit resulteert in bezwaar en beroepprocedures en compliceert het proces en zal een groot beslag leggen op de reguliere processen. Hiervoor is geen capaciteit beschikbaar. Toeslagen kan dit niet zonder een andere uitvoerder uitvoeren zodat de dienstverlening geborgd is en uitbetalingen gegarandeerd zijn. Toeslagen levert in dit geval alleen de gegevens. De uitvoering en beantwoording van vragen en bezwaar en beroep wordt zo veel mogelijk bij een andere uitvoerder belegd. Deze optie is met deze overwegingen onuitvoerbaar. Het verhogen van de zorgtoeslag ter compensatie van de hoge energierekening voor mensen met lage- en middeninkomens is een ongerichte maatregel. Ook thuiswonende studenten ontvangen zorgtoeslag, maar hebben minder last van hogere energierekeningen. Er zijn ongeveer 400.000 18 en 19-jarige die zorgtoeslag ontvangen een groot deel hiervan zal thuis wonen. Ook krijgen mensen die in het buitenland zorgtoeslag ontvangen, de extra toeslag. Ook de groep ouderen in verpleeghuizen, die niet worden geconfronteerd met hogere energiekosten krijgen de compensatie. Circa 6 tot 10% van de toeslaggerechtigde vraagt geen zorgtoeslag aan. Zij worden met deze maatregel niet bereikt.

Tabel 2 – overzicht geïnventariseerde maatregelen toeslagen – koopkracht 2022						
Maatregel	**Is invoering mogelijk per 2022?**	**Toelichting maatregel**	**Bereik**	**Indicatie uitvoerbaarheid**	**Budgettair**	**Overige overwegingen**
						Het CPB spreekt van circa 1,2 miljoen huishoudens die mogelijk in de problemen komen. Circa 70% en 75% van deze groep ontvangt zorgtoeslag. In totaal ontvangen circa 4,7 miljoen huishoudens zorgtoeslag. De groep die compensatie via de ZT ontvangt is 4 keer zo groot als de groep huishoudens die het CPB identificeert.
3. Verhogen huurtoeslag met maximaal 204 euro (10-20% van de populatie krijgt 65%, in een enkel geval 40% van € 204.)	De eerste inschatting is dat het mogelijk lijkt om nog in 2022 te zorgtoeslag te verhogen. Een verhoging van 500 euro is niet meer mogelijk in 2022. Hiervoor is wetswijziging nodig. Op basis van een AmvB is verhoging mogelijk tot 204 euro.	De huurtoeslag wordt verhoogd voor 2022. Het extra bedrag wordt volledig uitgekeerd in november 2022. Hierbij wordt aangesloten op de systematiek van toeslagen.	Alle ontvangers van de huurtoeslag (ongeveer 1,5 mln. huishoudens). De doelgroep voor de huurtoeslag neemt met deze maatregel toe met circa 60.000 huishoudens.	<u>Samenvatting</u>**:** Deze maatregel is technisch uitvoerbaar. De toename in doelgroep bestaat uit huishoudens net boven de huidige inkomensgrens voor de huurtoeslag. Een deel van deze huishoudens zijn daardoor al bekend. Parameters dienen uiterlijk 1 oktober bekend te zijn om uitbetaling in november mogelijk te maken. Implementatie zeer kwetsbaar; zie overige overwegingen.	Ca. 315 miljoen	De huurtoeslag kent een afbouwtraject. Het verhogen van de huurtoeslag zorgt ervoor dat het afbouwtraject langer wordt. Dit leidt naar verwachting tot 60.000 meer huurtoeslaggerechtigden in 2022. Dit leidt tot terugvorderingen bij inkomensveranderingen. Deze grotere terugvorderingen zullen vragen oproepen en daarmee extra druk leggen op de organisatie Toeslagen en de Belastingtelefoon. Hiervoor is geen aanvullende capaciteit beschikbaar. Dit betekent bijvoorbeeld dat wanneer men de Belastingtelefoon belt de verbinding wordt verbroken of dat wachttijden langer worden., Het voorstel werkt enigszins complexiteitsverhogend. Er ontstaat een extra groep aanvragers die slechts recht hebben op een deel van verhoging. Het betreft een wijziging van de parameters. De beoogde doelgroep is beperkt; mensen met een koopwoning of die in de private sector huren vallen buiten deze doelgroep. Ook studenten komen veelal niet in aanmerking. Het verhogen van de huurtoeslag ter compensatie van hogere energielasten is een ongerichte en oneigenlijke maatregel. Er wordt geen rekening gehouden met de daadwerkelijke stijging van de energielasten en dat is via de huurtoeslag ook niet mogelijk. Ca. 10% van de toeslaggerechtigde vraagt geen huurtoeslag aan. Het CPB heeft aangegeven dat slechts 18% van de huurtoeslagontvangers onderdeel is van de door hen berekende 1,2 miljoen huishoudens met een betaalbaarheidsprobleem. De groep die dus via HT compensatie ontvangt is 5 keer zo groot als de groep die het CPB identificeert.
4. Eenmalige uitkering van 500 euro aan huurtoeslag-populatie	Zelfde als optie 2.	De ontvangers van de huurtoeslag op peildatum x ontvangen een eenmalige uitkering van 500 euro.	Alle ontvangers van de huurtoeslag op peildatum x (ongeveer 1,55 mln. huishoudens).	De populatie die huurtoeslag ontvangt, fluctueert. Het kiezen van een peilmoment betekent dat burgers ten onrechte worden uitgesloten van de regeling of juist ten onrechte de uitkering ontvangen. Dit maakt meerdere peilmomenten noodzakelijk, en dat is complex.	775 miljoen	Doordat grote groepen burgers wel of niet toegekend krijgen op basis van geschat inkomen zullen burgers net buiten de boot vallen. Bijvoorbeeld doordat ze scheiden net na de peildatum. Ervaring vanuit de Tijdelijke Tegemoetkomingregeling Kinderopvangtoeslag (TTKO) leert dat dit als onrechtvaardig wordt ervaren en veel extra interactie teweegbrengt. De ervaring leert vanuit de TTKO dat dit uiteindelijk ertoe leidt dat de druk uiteindelijk zeer groot wordt om over te gaan tot correctierondes om burgers zoveel mogelijk te geven waar ze recht op hebben. Dit resulteert in bezwaar en beroepprocedures en compliceert het proces en zal een groot beslag leggen op de reguliere processen. Hiervoor is <u>geen</u> capaciteit beschikbaar. Toeslagen kan dit niet zonder een andere uitvoerder uitvoeren zodat de

Tabel 2 – overzicht geïnventariseerde maatregelen toeslagen – koopkracht 2022						
Maatregel	Is invoering mogelijk per 2022?	Toelichting maatregel	Bereik	Indicatie uitvoerbaarheid	Budgettair	Overige overwegingen
				Daarnaast leert de ervaring bij de TTKO[1] dat deze regeling uitnodigt tot verfijnen van de doelgroep. Het uitzonderen van groepen (bijvoorbeeld studenten) leidt tot grote complexiteit en risico op fouten. Implementatie zeer kwetsbaar; kwetsbaarder dan optie 3. zie overige overwegingen.		dienstverlening geborgd is en uitbetalingen gegarandeerd zijn. Toeslagen levert in dit geval alleen de gegevens. De uitvoering en beantwoording van vragen en bezwaar en beroep wordt zo veel mogelijk bij een andere uitvoerder belegd. Deze optie is met deze overwegingen onuitvoerbaar.

[1] Kamerstukstukken II, 2021-22, 31 322, nr. 444.

Tabel 3 – overzicht geïnventariseerde maatregelen sociaal domein – koopkracht 2022						
Maatregel	**Is invoering mogelijk per 2022?**	**Toelichting maatregel**	**Bereik**	**Indicatie uitvoerbaarheid**	**Budgettair**	**Overige overwegingen**
1. Verhogen energietoeslag voor huidige ontvangers	Een besluit kan niet zonder goed bestuurlijk overleg met de VNG worden genomen. Daarna moeten gemeenten hun regels aanpassen om een hoger bedrag uit te kunnen keren. Inschatting is dat de hogere uitkeringen dan ook pas ruim na de zomer uitgekeerd kunnen gaan worden.	De energietoeslag die huishoudens via gemeenten ontvangen wordt verhoogd met bijvoorbeeld 500 euro. Hiervoor wordt geld beschikbaar gesteld aan gemeenten.	Huishoudens tot 120% van het sociaal minimum komen in aanmerking voor de energietoeslag. Het is aannemelijk dat deze groep niet volledig bereikt zal worden.	Juridisch**:** Het wetsvoorstel dat een wettelijke basis voor de (eenmalige) energietoeslag creëert is op 29 juni in de Tweede Kamer behandeld. Hoewel het bedrag voor de energietoeslag niet in de wet zelf vastligt is het budget direct relevant voor de hoogte van de toeslag en heeft het mogelijk ook gevolgen voor de doelgroep. Aanpassing na behandeling in de Tweede Kamer zorgt ervoor dat daar niet over kan worden gedebatteerd en dat partijen deze overwegingen niet kunnen meewegen bij de stemming. Deze optie is daarom vanuit staatsrechtelijk oogpunt onwenselijk. Uitvoering**:** Ophoging van het bedrag betekent dat gemeenten opnieuw uit moeten gaan keren. Terwijl de huidige uitvoering van de energietoeslag al heel veel vraagt van gemeenten en gemeenten hierbij al knelpunten ervaren.	Een verhoging met 500 euro kost ongeveer 535 mln. inclusief uitvoeringskosten.	Deze optie vergroot de kloof tussen huishoudens die de energietoelage wel ontvangen en huishoudens die deze niet ontvangen (bijvoorbeeld omdat ze net te veel verdienen). Dit zal extra druk bij gemeenten geven.
2. Uitbreiden doelgroep energietoeslag tot 130% sociaal minimum	Een besluit kan niet zonder goed bestuurlijk overleg met de VNG worden genomen. Daarna moeten gemeenten hun regels aanpassen om een extra groep te kunnen bedienen en de uitvoering zien op te schalen. Met de krapte op de arbeidsmarkt is het de vraag of dit haalbaar is.	Ook huishoudens met hogere inkomens die eerder buiten de doelgroep vielen kunnen bij hun gemeente de energietoelage aanvragen (€800). Hiervoor wordt geld beschikbaar gesteld aan gemeenten.	Dit is moeilijk in te schatten. Een uitbreiding van de doelgroep betekent dat meer mensen zelf de energietoeslag moeten aanvragen, omdat ze niet in beeld zijn bij de gemeenten. Hoe groot het bereik van deze nieuwe doelgroep zal zijn is daarom onbekend.	Juridisch**:** Zelfde als optie 1. Uitvoering**:** Het uitbreiden van de doelgroep lijkt niet uitvoerbaar. De arbeidsmarkt maakt het moeilijk om voldoende gekwalificeerde medewerkers aan te trekken. Uitbreiding van de doelgroep van de energietoeslag betekent dat gemeenten de regels voor de aanvraag moeten aanpassen en veel meer nieuwe aanvragen moeten gaan beoordelen. Terwijl de huidige uitvoering van de energietoeslag al heel veel vraagt van gemeenten en gemeenten hierbij al knelpunten ervaren.	Uitbreiding van de doelgroep tot 130% sociaal minimum leidt naar verwachting tot 260 duizend extra huishoudens met recht op de toelage. Dit levert 220 mln. aan uitkeringslasten en uitvoeringskosten.	Deze optie verplaatst de kloof tussen huishoudens die de energietoelage wel ontvangen en huishoudens die deze niet ontvangen van 120% sociaal minimum naar 130% sociaal minimum.
3. Uitbreiden doelgroep (studenten vanaf 21 jaar)	Een besluit kan niet zonder goed bestuurlijk overleg met de VNG worden genomen. Daarna moeten gemeenten hun regels aanpassen om een extra groep te kunnen bedienen en de uitvoering zien op te schalen. Met de krapte op de arbeidsmarkt is het de vraag of dit haalbaar is.	In de landelijke richtlijnen wordt gemeenten geadviseerd studenten als categorie uit te sluiten van het recht op een eenmalige energietoeslag. Bij de toekenning van het budget voor de energietoeslag aan het gemeentefonds is er dan ook geen rekening	De groep studenten is zeer divers. Ook voor wat betreft de woonsituatie en energiekosten. Daarom is een afbakening voor gemeenten lastig te maken. Een groot deel van de studenten is jonger dan 21 en woont thuis, huurt een kamer met een huurprijs inclusief energiekosten of is klein behuisd. Vanwege deze	Juridisch**:** Zelfde als optie 1. En er is geen mechanisme in het gemeentefonds voor de verdeling van de extra middelen voor een uitbreiding van de toeslag met studenten. Uitvoering**:** Het uitbreiden van de doelgroep met studenten lijkt lastig uitvoerbaar. De arbeidsmarkt maakt het moeilijk om voldoende gekwalificeerde medewerkers aan te trekken. Uitbreiding van de doelgroep van de energietoeslag betekent dat	Uitbreiding van de doelgroep met uitwonende studenten leidt naar verwachting tot ruim 150 duizend extra huishoudens met recht op de toelage. Afhankelijk van de uitwerking kost dit ruim 130 mln. aan uitkeringslasten en uitvoeringskosten.	Studenten kunnen individueel beroep doen op de energietoeslag, waardoor meerdere studenten binnen één huis de toeslag zouden kunnen ontvangen.

Tabel 3 – overzicht geïnventariseerde maatregelen sociaal domein – koopkracht 2022						
Maatregel	Is invoering mogelijk per 2022?	Toelichting maatregel	Bereik	Indicatie uitvoerbaarheid	Budgettair	Overige overwegingen
		gehouden met studenten. Door budget voor studenten aan het gemeentefonds toe te voegen kunnen gemeenten de energietoeslag alsnog openstellen voor studenten.	diversiteit in woonsituatie is in de landelijke richtlijn opgenomen dat voor studenten in financiële nood de individuele bijzondere bijstand een geschikter instrument dan de categoriale bijzondere bijstand. Wanneer extra budget aan het gemeentefonds wordt toegekend voor studenten is moeilijk in te schatten welk deel van de groep studenten wordt bereikt. Dit is aan de individuele gemeente.	gemeenten de regels voor de aanvraag moeten aanpassen en veel meer nieuwe aanvragen moeten gaan beoordelen. Terwijl de huidige uitvoering van de energietoeslag al heel veel vraagt van gemeenten en gemeenten hierbij al knelpunten ervaren.		
4. Verhogen budget bijzonder bijstand	Een besluit kan niet zonder goed bestuurlijk overleg met de VNG worden genomen. Daarna moeten gemeenten de uitvoering zien op te schalen. Met de krapte op de arbeidsmarkt is het de vraag of dat haalbaar is.	Gemeenten krijgen meer geld om zo in staat te zijn meer lokaal aanvullende inkomensondersteuning te bieden aan het huidige bestand minima die hiervoor op dit moment in aanmerking komen.	Meer budget voor de huidige doelgroep die al bekend is bij de gemeente en die onder de huidige inkomenstoets vallen die door de gemeente gehanteerd wordt, waardoor de ondersteuning aan de huishoudens met de laagste inkomens toeneemt. Aangezien het beoordelen en toekennen van bijzondere bijstand maatwerk betreft is het niet mogelijk om grote groepen huishoudens met betalingsproblemen via deze maatregel te helpen	We ontvangen signalen dat mensen zich opnieuw melden bij gemeenten, omdat de energietoeslag onvoldoende helpt. We kunnen gemeenten meer budget toekennen ter compensatie van de oploop in aanvragen, zodat gemeenten niet terughoudend hoeven te zijn met het toekennen van aanvragen. Het beoordelen van een aanvraag voor bijzondere bijstand is maatwerk en kost daarmee veel tijd. Terwijl de arbeidsmarkt het moeilijk maakt om voldoende gekwalificeerde medewerkers aan te trekken. Het verhogen van het budget voor bijzondere bijstand is geen alternatief voor generieke inkomensondersteuning.	Het bedrag is afhankelijk van de intentie. Ter indicatie: met € 100 miljoen kunnen gemeenten aan 100.000 huishoudens 700 euro toekennen en ontvangen ze € 30 miljoen voor de uitvoeringskosten.	-
5. Verhogen budget armoede-beleid	Een besluit kan niet zonder goed bestuurlijk overleg met gemeenten worden genomen. Daarnaast zullen gemeenten tijd nodig hebben om tot lokale besluitvorming te komen hoe de middelen worden ingezet. Als gemeenten de middelen benutten om lokale organisaties te ondersteunen, hebben ook deze organisaties tijd nodig voor ze in	In deze optie krijgen gemeenten extra geld voor de uitvoering van het armoedebeleid in 2022. Het is dan aan gemeenten of zij dit budget inzetten voor het verhogen van de bijzondere bijstand (zie ook specifieke optie) of benutten om lokaal actieve	Onzeker. In deze optie gaan de middelen relatief ongericht naar gemeenten die bovendien niet de hele beoogde doelgroep in beeld hebben.	De arbeidsmarkt maakt het moeilijk om voldoende gekwalificeerde medewerkers aan te trekken. Het vraagt tijd en capaciteit van gemeenten om te besluiten hoe de extra middelen ingezet gaan worden en om dit besluit tot uitvoering te brengen.	Afhankelijk van de intentie.	-

Tabel 3 – overzicht geïnventariseerde maatregelen sociaal domein – koopkracht 2022						
Maatregel	**Is invoering mogelijk per 2022?**	**Toelichting maatregel**	**Bereik**	**Indicatie uitvoerbaarheid**	**Budgettair**	**Overige overwegingen**
	staat zijn om extra dienstverlening te bieden.	maatschappelijke organisaties te ondersteunen (bijv. via subsidie).				
6. Verhogen minimumloon in 2022	Er is geen mogelijkheid om het minimumloon nog in het lopende jaar (2022) te verhogen. Per 1 januari 2023 zijn er wel mogelijkheden.	Eerder of meer verhogen van het wettelijk minimumloon.	Er is geen inkomenseffect voor een alleenstaande minimumloonverdiener in 2022. In 2023 gaat een alleenstaande minimumloonverdiener er met ca. 650 euro op vooruit indien het minimumloon met 7,5% wordt verhoogd per 1 januari 2023 (t.o.v. situatie waarin het minimumloon per 1 januari 2023 met 2,5% bijzonder wordt verhoogd). Met name lage en middeninkomens. Verhoging van het minimumloon met een AMvB bereikt naast minimumloonverdieners (direct ca. 440 duizend banen, en door overloop op hogere loonschalen in totaal ca. 2,1 mln banen) de begunstigden van alle met het minimumloon samenhangende maatregelen. Dat zijn deels de laagste inkomens (o.a. bijstand, AOW), maar door doorwerking in bijvoorbeeld loongerelateerde uitkeringen (o.a. WW, WIA) worden ook hogere inkomens bereikt. Ook is sprake van doorwerking op hogere loonschalen (bij een 7,5%-verhoging tot circa 130% WML).	Uitvoering Minimumloonsverhoging in 2022 is niet meer mogelijk. Extra verhoging per 1 januari 2023 is, bij volledige koppeling, naar verwachting bij besluitvorming in augustus haalbaar. Het tijdpad is wel zeer krap, publicatie in het Staatsblad moet uiterlijk in oktober m.h.o.o. uitvoering en verwerkingstijd werkgevers. Juridisch Vaste verandermomenten zijn 1/1 en 1/7. Een AMvB die ziet op het bijzonder verhogen van het wettelijk minimumloon per 1 januari 2023 is op 17 juni voorgehangen bij beide Kamers. Het is mogelijk het minimumloon via deze AMvB meer te verhogen dan de voorgenomen 2,5%. Bij een grote aanpassing is nieuwe advisering door de RvS nodig: aard van de maatregel verandert doordat de AMvB-route generieke doorwerking heeft (ook op bovenminimale loongerelateerd uitkeringen zoals WW/WIA), waar variant uit CA zoveel mogelijk is gericht op de laagste inkomens. Nieuwe advisering RvS maakt het tijdpad risicovoller. Consultatie met sociale partners is gebruikelijk, maar bij een krap tijdpad naar verwachting niet mogelijk. Het IOAOW-bedrag kan voor een belangrijk deel worden afgebouwd per 1 januari 2023 (ter dekking van het meestijgen AOW met WML-stijging) maar het volledig naar nul afbouwen kan niet bij AMvB, dit vergt wetswijziging. Het is onzeker of die wetswijziging qua tijdpad haalbaar is voor 1 januari 2023. Indien dit niet wordt gehaald leidt dit ertoe dat een restant van de IOAOW overblijft na 1 januari 2023 (1/4 IOAOW-budget is ca. 0,3 mld euro).	In 2023 afhankelijk van de maatvoering. Het volledig naar voren halen van de 7,5% Wml-verhoging uit het CA (i.p.v. 7,5% in 3 stappen) leidt tot hogere uitgaven in 2023 van ca. 3,1 mld euro, in 2024 van ca. 1,9 mld euro en in latere jaren enkele honderden miljoenen (2027: ca. 0,5 mld euro). Daarnaast is er sprake van lagere uitgaven aan de IOAOW van ca. € 0,4 mld. in 2023 en ca. € 0,1 mld. in 2024 doordat in 2023 sterker verlaagd wordt. Vanaf 2025 is er sprake van budgettaire derving in de IOAOW van ca. € 0,3 mld. doordat de IOAOW niet volledig wordt afgebouwd (waar dit in het VJN-pakket wel het geval is).	

Tabel 3 – overzicht geïnventariseerde maatregelen sociaal domein – koopkracht 2022						
Maatregel	**Is invoering mogelijk per 2022?**	**Toelichting maatregel**	**Bereik**	**Indicatie uitvoerbaarheid**	**Budgettair**	**Overige overwegingen**
7. Eenmalig extra IOAOW-bedrag in 2022	Ja, mits de eenmalige verhoging conform de uitgangspunten van de IOAOW wordt toegekend.	Verhogen van het jaarbedrag van de IOAOW 2022 met een eenmalig bedrag van € 500. Dit bereikt alle AOW'ers (de hoogte van de IOAOW is niet afhankelijk van het inkomen), wel is sprake van een korting voor gemiste AOW-opbouwjaren (2% per jaar). Een zeer klein deel AOW'ers in het buitenland ontvangt geen IOAOW (mensen buiten EU, EER, Zwitserland en landen met bilateriaal socialezekerheidsverdrag). Het eenmalige bedrag staat haaks op het stapsgewijs afschaffen van de IOAOW vanaf 2023. Het eenmalige bedrag leidt tot een hoger verzamelinkomen (van het huishouden), dit kan leiden tot terugvordering (bij bv. toeslagen).	Deze optie bereikt alle personen die op de uitkeringsdatum AOW-gerechtigd zijn en IOAOW ontvangen. Bij een onvolledige AOW-opbouw wordt het eenmalige extra IOAOW-bedrag navenant verlaagd. Een klein aantal AOW-gerechtigden in derde landen (buiten EU, EEG, Zwitserland en zonder bilateraal socialezekerheidsverdrag) hebben geen recht op de IOAOW, en daarmee ook niet op het extra eenmalige bedrag.	Uitvoering Dit is een uitvoerbare variant, die dit jaar kan worden gerealiseerd, mits de eenmalige verhoging conform de uitgangspunten van de IOAOW wordt toegekend. De aanpassing van het bedrag kan eenvoudig in de tabelwaarden worden verwerkt. De korting op de energietoeslag in verband met niet-verzekerde jaren voor de AOW is niet uitlegbaar en zal tot veel klantcontact leiden en bezwaar en beroepzaken. De impact is nog niet gekwantificeerd. Juridisch De hoogte van de inkomensondersteuning AOW-ers wordt op grond van artikel 33a, vijfde lid, van de AOW geregeld bij algemene maatregel van bestuur. Gekozen kan worden om de hoogte van het maandbedrag over één maand in 2022 te verhogen met een bepaald bedrag. De AOW geeft geen grondslag voor een separate aanvulling op de inkomensondersteuning. Ook bij deze optie geldt dat de AMvB met spoed tot stand moet komen om nog dit jaar tot uitbetaling kunnen overgaan.	De budgettaire gevolgen van deze variant worden geschat op circa €1,62 mld euro, exclusief uitvoeringskosten. Er zijn circa 3,6 miljoen AOW-gerechtigden. De gemiddelde AOW-opbouw is circa 90%.	
8. Betaling door de SVB van eenmalige uitkering van 500 euro aan huur- of zorgtoeslagpopulatie	Deze variant ziet enkel op uitbetaling door SVB, beoordeling van werkzaamheden door Toeslagen staan in tabel 2 (toeslagen, maatregelen 2 en 4). SVB ontraadt de uitbetaling van de eenmalige uitkering van 500 euro aan de huur- of zorgtoeslagpopulatie door SVB. De	Eenmalig bedrag van € 500 aan alle ontvangers van huur- en/of zorgtoeslag in 2022. Toeslagen stelt rechthebbenden vast en verzorgt klantcontact inclusief beroep en bezwaar. SVB keert het bedrag uit o.b.v. door Toeslagen aangeleverde	Deze optie bereikt alle personen die in 2022 zorgtoeslag (4,550 miljoen personen) of huurtoeslag (1,465 miljoen personen) ontvangen of hier achteraf recht op blijken te hebben. Een bedrag aan HT-ontvangers heeft verband met de woonsituatie, een bedrag aan ZT-ontvangers bereikt meer	Uitvoering Uitbetaling door Toeslagen ligt voor de hand. RvB SVB ontraadt uitvoering van de betaling door de SVB. Deze taak is met onzekerheid omgeven en zet de uitvoering van de SVB verder onder druk. Deze optie is daarmee onuitvoerbaar vanwege de grote risico's die dit oplevert voor primaire processen en dat bijkomende dienstverlening onvoldoende schaalbaar is.	De kosten van een uitkering van €500 per persoon aan alle ontvangers van huurtoeslag bedragen circa 0,7 miljard euro. De kosten van een uitkering van €500 per persoon aan alle ontvangers van zorgtoeslag bedragen circa 2,3 miljard euro. In beide gevallen komen hier uitvoeringskosten bovenop.	

Tabel 3 – overzicht geïnventariseerde maatregelen sociaal domein – koopkracht 2022						
Maatregel	Is invoering mogelijk per 2022?	Toelichting maatregel	Bereik	Indicatie uitvoerbaarheid	Budgettair	Overige overwegingen
	taak is met onzekerheid omgeven en zet de uitvoering van de SVB verder onder druk.	gegevens (persoonsgegevens, bankrekening etc.). Dit is een complicering t.o.v. de situatie waarbij Toeslagen de betaling uitvoert, er is immers gegevensdeling nodig en een nieuwe grondslag op basis waarvan SVB het eenmalige bedrag kan verstrekken. Het bedrag leidt tot een hoger verzamelinkomen, dit kan leiden tot terugvordering van inkomensafhankelijke regelingen (zoals toeslagen).	huishoudens maar heeft geen verband met de woonsituatie.	Uitbetaling door SVB vergt afstemming tussen 2 uitvoerders, extra gegevensuitwisselingen (met daarmee samenhangende verwerkersovereenkomsten, PIA's, e.d.). Zaken onduidelijk over uitvoering o.b.v. toeslaggegevens: wat is werkwijze bij aanvragen met terugwerkende kracht over 2022, is sprake van terugvordering eenmalig bedrag indien bij definitieve vaststelling blijkt dat er geen recht op toeslagen was. Leidt eenmalig bedrag hierdoor niet tot additionele werkzaamheden voor SVB (zoals bij herstelwerkzaamheden TTKO-I/II). SVB schat in dat impact ongeveer vergelijkbaar is met uitvoering van de TTKO. De doelgroep bij het eenmalige bedrag is echter vele mate groter, waarmee in potentie impact ook veel groter is. SVB wijst op reeds hoge werkvoorraden in de uitvoering en geeft aan dat op korte termijn geen ruimte is voor additionele werkzaamheden.		

Tabel 4 – overzicht geïnventariseerde maatregelen huren – koopkracht 2022						
Maatregel	**Is invoering mogelijk per 2022?**	**Toelichting maatregel**	**Bereik**	**Indicatie uitvoerbaarheid**	**Budgettair**	**Overige overwegingen**
1. Generieke huurbevriezing	Nee. Het kabinet heeft de maximale huurprijsverhoging in februari vastgesteld op 2,3%. Op basis daarvan hebben verhuurder aan huurders huurverhogingsvoorstellen gedaan die per 1-7-2022 ingaan. Het verwerken van een herziening is door verhuurders en huurders is in de praktijk niet meer mogelijk. De eerstvolgende huurverhoging is op 1 – 7 – 2023. Op een eerdere datum de huur bevriezen, in de praktijk geen verschil.	Bevriezen van gereguleerde huren bij alle verhuurders in 2023. De wettelijke ruimte voor huurverhoging in 2023 is gelijk aan de inflatie. Momenteel wordt er in de nationale prestatieafspraken de huurontwikkeling voor de aankomende 3 jaar opgenomen, waar het cijfer voor 2023 onderdeel van is. De mate van huurderving is daarmee afhankelijk van het te kiezen percentage.	Ongeveer 2,5 miljoen huishoudens in Nederland.	Uitvoerbaar per 1-7-2023.	Een huurverlaging kost circa 130 mln. structureel per procentpunt voor woningcorporaties en 37 mln. voor overige verhuurders. Deze variant leidt tot structureel lagere huurinkomsten en leidt tot een onvoorziene inbreuk op het eigendomsrecht, het is daarom nodig om verhuurders tegemoet te komen. Het is mogelijk de verhuurderheffing aan te merken als bron van tegemoetkoming, maar dit gaat ten koste van de investeringscapaciteit van woningcorporaties en daarmee het kunnen behalen van de doelen uit het coalitieakkoord. Het is niet (zomaar) mogelijk om verhuurders op een nieuwe wijze een tegemoetkoming te geven voor verlaagde inkomsten. Huurders met een laag inkomen die huurtoeslag ontvangen profiteren relatief minder van deze bevriezing, omdat zij een deel van de huurverhoging vergoed krijgen door de huurtoeslag.	Een generieke huurbevriezing is zeer ongericht en helpt huurders die financiële problemen kennen onvoldoende. Het betekent voor huurders gemiddeld slechts netto € 5-10 per maand kostenbesparing. In de nationale prestatieafspraken wordt met verhuurders (Aedes), huurders (woonbond), IPO en VNG, een breed en evenwichtig pakket aan maatregelen afgesproken rond betaalbaarheid, verduurzaming en nieuwbouw van sociale huurwoningen voor de periode 2023-2025. De lasten die dit totaalpakket voor woningcorporaties oplevert, wordt bezien in relatie tot de afschaffing van de verhuurderheffing. Er is geen enkel precedent met het met terugwerkende kracht verlagen (en terugbetalen) van huren.
2. Huurverlaging voor de groep met de grootste betaalrisico's.	Nee, invoering is op zijn vroegst mogelijk in het voorjaar 2023. Dit is afhankelijk van spoedwetgeving en parlementaire	Het verlagen van de huren van gereguleerde corporatiewoningen voor huurders met minimuminkomen naar 550 euro per maand. Hun huur wordt met	Mensen met een minimuminkomen die in gereguleerde corporatie huurwoningen wonen. Dit zijn ongeveer 500.000 huishoudens in Nederland.	Er moet een spoedwet komen voor de huurverlaging, uiterlijk per 1-1-2023. Het voorstel vereist instemming van woningcorporaties. BD moet per 1-1-2023 gereed zijn woningcorporaties inkomensverklaringen te verstrekken. Woningcorporaties kunnen dan	Een huurverlaging voor deze groep leidt tot circa 360 mln. structureel aan huurderving bij woningcorporaties. In de nationale prestatieafspraken is afgesproken dat deze groep per 1-7-2024 een	De nationale prestatie afspraken bevatten onder meer afspraken over een gematigde huurontwikkeling voor de periode 2023-2025 en een éénmalige huurverlaging voor de groep huishoudens onder 120% van het sociaal mininum.

Tabel 4 – overzicht geïnventariseerde maatregelen huren – koopkracht 2022						
Maatregel	Is invoering mogelijk per 2022?	Toelichting maatregel	Bereik	Indicatie uitvoerbaarheid	Budgettair	Overige overwegingen
	besluitvorming voor november 2022.	gemiddeld 60 euro verlaagd.		huurverlagingen voorstellen in het voorjaar.	verlaging krijgt. Vervroegen naar voorjaar 2023 kost incidenteel 450 mln. extra. Voor huurders met een laag inkomen die huurtoeslag ontvangen betekent dit in 2023 dat zij minder huurtoeslag ontvangen, omdat de hoogte van de huurtoeslag afhankelijk is van de hoogte van de huur.	Het op deze manier versneld verlagen van huren voor deze kwetsbare groep gericht. Daarbij is het van belang dat de uitvoering goed wordt bekeken. Corporaties zullen in 2023 een tegemoetkoming willen krijgen voor deze huurverlaging en de gederfde inkomsten om in te stemmen met dit voorstel. Hierover zouden afspraken gemaakt kunnen worden met corporaties. Bijvoorbeeld door de bespaarde kosten op de huurtoeslag beschikbaar te stellen voor de betaalbaarheid van huurders.
3. Hervorming contract energierekening huurders	Nee	In de huidige situatie betaalt de huurder de energierekening, ongeacht de isolatiewaarde van de woning en ongeacht zijn inkomenssituatie. Onderzocht kan worden of (een deel van) de kosten van de energierekening bij de verhuurder kunnen worden gelegd, zodat de verhuurder een prikkel heeft om de energieprestatie van de woning te verbeteren. Maatregel vraagt nader onderzoek en zou stelselwijziging betekenen, gelet op BW (o.a instemmingsrechten definitie huurprijs) en energiewetgeving	Afhankelijk van vormgeving. Indien het enkel private verhuurders betreft, alle huurders in private huurwoningen.	Vormgeving dient nader te worden onderzocht, maar vergt naar verwachting een stelselwijziging. In elk geval niet binnen enkele jaren uitvoerbaar, op welke termijn uitvoerbaar dient nader te worden onderzocht.	Nader te bepalen	Hoe dit zal worden vormgegeven dient nader uitgezocht te worden, het zou naar verwachting een generieke stelselhervorming vereisen. In Nederland wordt de energierekening betaald door de huurder. Je mag in NL in principe niet all-in verhuren. In Zweden is dat anders geregeld. Daar ligt de energierekening bij de verhuurder. Om de prikkels vanuit verduurzaming optimaal te leggen zou je zowel huurders als verhuurders een deel van de energiekosten willen laten betalen. Voor huurders wil je (bovenmatig) gebruik onaantrekkelijk maken zodat deze een prikkel hebben om energieverbruik te beperken). Voor de verhuurder wil je een prikkel inbouwen om het huis zelf beter te isoleren. Indien deze optie nader onderzocht wordt dient te worden gekeken hoe dit binnen de grenzen van uitvoerbaarheid zou kunnen worden vormgegeven en zou passen bij de Nederlandse aanpak gericht op verduurzaming gebouwde omgeving en de Europese voorstellen op dit terrein (EPBD).

Tabel 4 – overzicht geïnventariseerde maatregelen huren – koopkracht 2022						
Maatregel	Is invoering mogelijk per 2022?	Toelichting maatregel	Bereik	Indicatie uitvoerbaarheid	Budgettair	Overige overwegingen
4. Energielabelheffing	Datum invoering onbekend. Betreft een nieuwe heffing, in elk geval niet op (zeer) korte termijn mogelijk.	Er wordt een nieuwe heffing geïntroduceerd, waarbij de hoogte conditioneel is op het geregistreerde energielabel. Deze belasting kan zowel op de eigen woning als op de eigenaren van (private) huurwoningen worden geheven. Nader onderzoek naar de haalbaarheid, wenselijkheid en vormgeving is nodig.	Afhankelijk van vormgeving, of alle woningeigenaren, of enkel van (private) verhuurders	Uitvoering dient nader onderzocht te worden, in elk geval op (zeer) korte termijn niet uitvoerbaar.	Nader te bepalen	Een belangrijk doel van de energiebelasting is dat burgers en bedrijven zuiniger omgaan met energie. Het is echter de vraag of de huidige vormgeving van de belasting ook in de praktijk voldoende aanzet tot verandering. De belasting wordt namelijk verrekend in de tarieven van huishoudens, waarbij de link tussen verbruik en de te betalen belasting indirect is. Daarnaast is het ook zo dat verhuurders in principe geen energiebelasting betalen maar de huurders. Vanuit prikkels voor lager energiegebruik logisch, maar vanuit stimuleren isolatie juist niet. Daarom interessant om te onderzoeken hoe naast (of deels in plaats van) de bestaande energiebelasting heffingen kunnen worden geïntroduceerd die meer gedragsverandering bewerkstelligen. Hierbij is uitvoerbaarheid als ook beschikbaarheid en betrouwbaarheid van energielabels een belangrijke randvoorwaarde. Vormgeving zou als volgt kunnen zijn: bijv.: bij energielabel F/G moet je jaarlijks €X betalen, bij energielabel E/D €Y, bij energielabel C €Z en bij energielabel A/B niks. Onderzocht kan worden of deze belasting geheven kan worden op zowel woningeigenaren met een eigen woning als (private) verhuurders. Zo ligt de prikkel tot verduurzaming goed: prikkel tot betere isolatie ligt bij verhuurder, prikkel tot minder energieconsumptie bij huurder. Vanuit soliditeitsoogpunt zou de heffing ook conditioneel kunnen worden gemaakt op de woz waarde. Ook zou de opbrengst van de belasting gebruikt kunnen worden om de energiebelasting te verlagen.

Tabel 5 – overzicht geïnventariseerde maatregelen studenten – koopkracht 2022						
Maatregel	**Is invoering mogelijk per 2022?**	**Toelichting maatregel**	**Bereik**	**Uitvoerbaarheid**	**Budgettair**	**Overige overwegingen**
1. Verlagen collegegeld, lesgeld en cursusgeld	Het minder laten stijgen van het college-, les- en cursusgeld, bijvoorbeeld door het aanpassen van de indexering. Voor het collegegeld en cursusgeld is dit mogelijk per 2023/2024. Voor het lesgeld op zijn vroegst een jaar later. Invoering per 2022 is niet mogelijk.	Indexatie college-, les- en cursusgeld o.b.v. (langjarig) gemiddelde van de consumentenprijsindex (CPI) in plaats van inflatie april.	De maatregel is gericht op alle studenten die college-, les- of cursusgeld betalen (1,13 mln.) Indien het beoogde doel is om specifiek stijgende energieprijzen te compenseren, en niet bredere inflatie: hier zitten ook veel studenten tussen die inwonend zijn bij hun ouders en niet hun eigen energierekening betalen.	Indien een gekozen oplossingsrichting uitgaat van een indexatie o.b.v. CPI (bijv. langjarig gemiddelde) dan is dit voor het college- en cursusgeld uitvoerbaar mits in week 25 wordt besloten en een spoed traject (AmvB of regeling) wordt doorlopen. Voor het lesgeld dient de wet aangepast te worden.	Verlagen van het collegegeld met 100 euro kost ongeveer 115 mln. euro. Hoger onderwijs: • Niet-indexeren: €170 mln. • Overstappen op indexatie met meerjarig gemiddelde: €120 mln. • €100 verlagen: 80 mln. MBO: • €100 verlagen: €35 mln. • Overstappen op indexatie met meerjarig gemiddelde: €15 mln.	Het voordeel komt deels terecht bij groepen die niet zelf studeren (als zij het collegegeld betalen voor de studerende). Het is niet mogelijk om het traject een spoedwet af te ronden voor de start van het nieuwe collegejaar hoger onderwijs (start 1 september 2022). Bedragen zijn incidenteel onder de aanname dat de hogere inflatie volgend jaar wél doorwerking heeft. Als dat niet wenselijk is, zijn er structurele kosten.
2. Incidenteel verhogen aanvullende beurs als prestatiebeurs	Verhoging van de aanvullende beurs vergt een wetswijziging en kan hierdoor niet ingevoerd worden voor 2023.	Verhogen van de aanvullende beurs voor een jaar. Dezelfde voorwaarden blijven van toepassing (prestatiebeurs).	Studenten met recht op aanvullende beurs (234.500). Net als bij voorgaande maatregel: hier zitten ook studenten tussen die inwonend zijn bij hun ouders en niet hun eigen energierekening betalen.	Verhoging vergt een wetswijziging. DUO kan de bedragen voor de uitbetaling per jaar aanpassen. Tussentijdse aanpassing van de tarieven vergt inzet van ICT-capaciteit, beheer en uitvoeringsmedewerkers. Dit betekent dat het traject Herinvoering basisbeurs ernstig onder druk zal komen te staan.	€125 mln. bij een verhoging van €500.	Het betreft een prestatiebeurs, die alleen wordt omgezet naar een gift als de student een diploma haalt. Dat betekent dat studenten die hun diploma niet halen, hierdoor een hogere schuld hebben. Het is op deze termijn niet mogelijk om deze systematiek aan te passen.